

El temps que corre

Missa, negres, jueus

Joan F. Mir

Ser turista d'esglésies, a les ciutats de la vella Europa, és una activitat que té del tot assegurada la satisfacció de la cultura i de l'estètica, per poc que un hom done valor a les pedres antigues. A les ciutats de l'Amèrica moderna, la mateixa pràctica, tan poc habitual per raons òbvies, pot produir un altre tipus de satisfaccions. No certament per les pedres mateixes (parle dels Estats Units d'Amèrica, no d'esglésies colonials hispàniques), no per l'arquitectura dels temples, sovint banal o només d'imitació, sinó pels moviments que s'hi poden trobar. Com ara a la catedral de Sant Patrici, a Nova York, al lloc millor de la Cinquena Avinguda, seu principal dels catòlics locals, que no són pocs, siguen irlandesos o italians o sud-americans, plena de marededéus i de sants de devoció coneguda, de gent agenollada i de tot allò que és normal en un temple catòlic. Allò que no espera el visitant curiós és trobar-hi l'anunci d'una missa en honor de la Història Negra, tal qual, l'Annual Archdiocesan Celebration of Black History Month. De manera que, el dia anunciat, el visitant acudeix al culte insòlit, i troba que gran part dels fidels van vestits amb túniques de colors llampants, africanes d'origen, i les senyores porten turbants voluminosos o capells com els diumenges al barri de Harlem. Al presbiteri, un cor de nom "Cants de Salomó" interpreta bellíssimament himnes litúrgics que hom no esperaria escoltar en un temple catòlic: "Alceu totes les veus i canteu, fins que ressonen el cel i la terra." Música gospel o allò que, amb poc encert, en dèiem "espirituals negres". Són negres, en efecte, els cantants i el director, i "negra" la música. Negres uns altres cors infantils i adolescents que intervenen després en la Litúrgia de la Paraula, "lloeu el Senyor. que cura els cors trencats". o "tasteu i mireu, tasteu i mireu la bondat del Senyor". També hi ha kírries i glòries i credo, i tot allò que ha de tindre una missa, però els fidels no són avui com els altres catòlics: canten d'una altra manera, fan moviments quasi dansants, criden al-leluia al-leluia, agiten mocadors blancs al ritme de la música. A l'Àfrica, en esglésies de missioners, he assistit també a misses on es canta i es balla com ara a Sant Patrick, però era l'Àfrica, no era Nova York. I aquesta vesprada de febrer ventós, qui presideix la missa és l'arquebisbe en persona, el cardinal Edward Egan, amb uns altres bisbes i amb més d'una vintena de sacerdots, la major part també negres. "Déu dels nostres anys cansats", canten els cors, "Déu de les nostres llàgrimes silencioses, Tu que ens has dut fins ací en el camí, guarda'ns per sempre en aquesta sendera, et preguem." Que així siga.

I darrere mateix de Sant Patrici hi ha una església anglicana-episcopal, que en litúrgia i en altres coses és, de les anomenades protestants, la més acostada a la catòlica. Allà, doncs, el visitant curiós podia assistir també a un acte de culte igualment inesperat, una celebració "de la nostra herència jueva", amb un pastor i un rabí, amb solistes i cors, i amb

la interpretació del *Service Sacré* de Darius Milhaud, compòsit l'any 1947 per a una sinagoga de San Francisco, amb text de psalms i altres parts de la bíblia, tot cantat en hebreu amb una música impressionant, profunda, difícil de descriure. Quan cantaven el Shema Yisrael, se'm posava la pell de galina: "Shema, yisrael, Adonay elohenu, Adonay e'had", esc Israel, el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és Un. I el canton quan cantava el Kaddish, i acabava "Osse shalom b'romav...": Que aquell que imposa la pau al seu lloc tan imposa la pau per a nosaltres i a tot Israel, i diguem Amén. Hi havia un rigor, una contenció, una quietud, una concentració entre els assistents, tots blancs i tots d'una certa edat i d'aire per dir-ho d'alguna manera "distingit", que aparentment el contrari de la missa dels negres. Com aquesta aristocràcia urbana dels anglicans celebrant un servei sagrat jueu fóra d'un altre món, d'un món distant i incompatible. I tanmateix, el visitant, que havia assistit feliçment als dos actes, sentia el cor esponjat, reconfortat. No puc explicar-los per què, però no és tan difícil d'entendre.

"Hi havia un rigor, una contenció, una quietud, una concentració entre els assistents, tots blancs i tots d'una certa edat i d'aire per dir-ho d'alguna manera 'distingit', que era aparentment el contrari de la missa dels negres. Com si aquesta aristocràcia urbana dels anglicans celebrant un servei sagrat jueu fóra d'un altre món, d'un món distant i incompatible"